

Sisälllys

❖ ESMA painottaa läpinäkyvyyttä vuodelta 2020 laadittavissa puolivuosisikatsauksissa	1
❖ Covid-19-pandemian johdosta julkaistut Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen taloudellista raportointia koskevat kannanotot ja kansalliset toimenpiteet.....	5
❖ Ajankohtaista esitesääntelystä.....	6
❖ ESMA selvitti laajasti vaihtoehtoisten tunnuslukujen käyttöä – ESMA kannustaa avoimuuden lisäämiseen.....	8
❖ ESMA:ta uusi Q&A-tulkinta vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittämisestä covid-19-pandemian johdosta.....	13
❖ Raportti tarkastusvaliokuntaselvityksestä julkaistu – tarkastusvaliokuntien tehtävät korostuvat tämänhetkisessä markkinatilanteessa.....	14
❖ Listayhtiöiden digitaaliset tilinpäätökset tulossa	15
❖ Tilinpäätösvalvonnan tuloksia Euroopassa 2019	19
❖ ESMA julkaisi ensimmäiset valvontapäätökset myyntituottoja käsittelevän IFRS-standardin soveltamisesta.....	20
❖ Sisäpiiriluetelomallit päivitetty Finanssivalvonnan verkkopalveluun.....	21
❖ Ajankohtaista ESMAsta	22

Markkinat-tiedotteessa käsitellään ajankohtaisia listayhtiön tiedonantovelvollisuuden, tilinpäätösvalvonnan, arvopaperikaupankäynnin sekä sisäpiiriasioiden tulkintoihin ja sääntelyyn liittyviä asioita sekä valvonnan havaintoja. Tiedotteen julkaisee Finanssivalvonnan Pääomamarkkinoiden valvonta.

ESMA painottaa läpinäkyvyyttä vuodelta 2020 laadittavissa puolivuosisikatsauksissa

Covid-19-pandemian vaikutuksista annettavien tietojen merkitys korostuu listayhtiöiden laatiessa 2020 puolivuosisikatsauksiaan. Tästä syystä ESMA julkaisi 20.5.2020 puolivuosisikatsauksia koskevan [kannanoton](#), jolla se haluaa edistää läpinäkyvyyttä ja sääntelyn yhdenmukaista soveltamista pandemian aiheuttamissa poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Taloudellisen raportoinnin läpinäkyvyyden merkitys kasvaa epävarmuuden lisääntyessä. Yhtiöiden tulisi antaa tietoja pandemian toteutuneista ja mahdollisista vaikutuksista toimintaansa ja taloudelliseen asemaansa. Kannanotossa painotetaan merkityksellisen ja luotettavan informaation tärkeyttä, vaikka se vaatisi yhtiöille tavanomaisen ja suunnitellun puolivuosisikatsauksen julkaisuaikojen lykkäämistä.

Tarkastusvaliokunnan rooli taloudellisen raportoinnin varmistamisessa korostuu

ESMA kannustaa tarkastusvaliokuntia aktiivisuuteen taloudellisen raportoinnin valvontatehtävässä. Liittyen Finanssivalvonnan tehtävään seurata tarkastusvaliokuntien toimintaa Finanssivalvonta kiinnittää samaten huomiota tarkastusvaliokuntien tärkeään rooliin taloudellisen raportoinnin laadun ja luotettavuuden korkeimpana varmistajana yhtiöissä.

Tarkastusvaliokunnan olisi tärkeää kiinnittää riskillisten osa-alueiden lisäksi huomiota johdon käyttämään uuteen harkintaan, arvioihin ja ennusteisiin. Markkinoiden epävarmuus ja ennustamisen vaikeus lisäävät johdon harkinnan merkitystä. Myös tarve ulkopuolisen asiantuntijan käyttöön vuoden aikana voi olla ajankohtaista, koska tarkastusvaliokunnan johdosta riippumaton näkemys ja asiantuntemus ovat keskeisessä asemassa. Raportointiprosessien kontrollit ovat myös entistä tärkeämpiä.

Finanssivalvonta kannustaa tarkastusvaliokuntia ennakoivaan ja tiiviiseen vuoropuheluun johdon ja hallituksen lisäksi myös tilintarkastajansa kanssa. Vuoropuhelu tilintarkastajan kanssa voi auttaa tarkastusvaliokuntia heidän omassa valvontatehtävässään, mutta sen lisäksi se auttaa tilintarkastajia haasteellisessa varmennustehtävässä epävarmuuden vallitessa. Tilintarkastajan tulee koko tilikautta koskevassa tilintarkastuskertomuksessa ilmoittaa, jos yhtiön puolivuositarkastuksesta ei ole tilintarkastajan käsityksen mukaan laadittu sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Selostusosan kuvauksen covid-19-pandemian vaikutuksista, yhtiön toimenpiteistä ja odotetuista vaikutuksista tulisi olla yhtiökohtaista

ESMA odottaa puolivuositarkastuksen selostusosassa kuvattavan riittävän yhtiö- ja yksityiskohtaisesti pandemian toteutuneita vaikutuksia yhtiön toimintaan, strategian ja tavoitteiden toteutumiseen, tulokseen ja taloudelliseen asemaan sekä rahavirtoihin. Tiedot esimerkiksi maksuvalmius- ja rahoitustilanteesta, pandemian vaikutuksista hankinta- ja toimitusketjuihin ja tuotantoon ovat tärkeää tietoa sijoittajille vaikutusten ymmärtämiseksi. Myös toimenpiteitä, joihin yhtiöt ovat ryhtyneet negatiivisten vaikutusten minimoimiseksi, tulisi kuvata.

ESMAN mielestä tulevaisuuteen suuntautuva informaatio on tärkeää sijoittajille tässä vaiheessa vuotta. ESMA suosittelee arvioiden esittämistä pandemian tulevista vaikutuksista, kun se on mahdollista. Tällaisen tiedon antaminen voi kuitenkin olla vaikeaa luotettavan tiedon puuttuessa epävarmassa markkinatilanteessa. Finanssivalvonta katsoo, että tällöin arvioitua tulevaa kehitystä koskevaa kuvausta on suositeltavaa esittää perustuen parhaaseen tietoon ja siltä osin, mitä laadintahetkellä on käytettävissä.

Covid-19-pandemia saattaa edellyttää puolivuositarkastuksessa aiempaa yksityiskohtaisempia ja laajempia liitetietoja

Pandemian oletetaan olevan monille yhtiölle IAS 34.15:n tarkoittama merkittävä tapahtuma, jota koskevilla tiedoilla on päivitettävä viimeisimmässä vuositilinpäätöksessä esitetyt tiedot. Tämä voi tarkoittaa aiempaa yksityiskohtaisempien tietojen antamista ja laajempia liitetietoja. IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen edellyttää antamaan lisätietoja, jos oikean kuvan antaminen sitä edellyttää (IAS 1.17, IAS 1.31). Finanssivalvonta haluaa kiinnittää laatijoiden huomiota myös IAS 34.15B kohdan listaan yhtiölle merkittävistä tapahtumista ja liiketoimista, joista päivitettyjä tietoja edellytetään osavuositarkastuksessa.

ESMA korostaa, että yhtiöiden tulisi myös arvioida raportointipäivän jälkeisten olennaisten tapahtumien merkitys ja esittää niistä tarvittaessa tietoa puolivuositarkastuksessa.

Johdon lisääntyneen harkinnan tulisi näkyä puolivuositarkastuksissa

Epävarmuus tulevasta kehityksestä on kasvanut merkittävästi covid-19-pandemian johdosta ja tämä osaltaan johtaa johdon lisääntyvään harkintaan osavuositarkastuksen laadinnassa. Tällaisia tilanteita voi liittyä esimerkiksi ennusteisiin ja arvonalentumisiin sekä sellaisiin uusien seikkojen vaikutuksiin, jotka eivät olleet ajankohtaisia ja edellyttäneet harkintaa vielä tilinpäätöshetkellä tai edellisessä osavuositarkastuksessa. Joillekin yhtiöille vaikutukset ovat olleet niin voimakkaita, että johto joutuu arvioimaan toimin-

nan jatkuvuuteen liittyvien epävarmuustekijöiden olemassaoloa. Lisääntynyttä johdon harkintaa odotetaan kuvattavan riittävällä tarkkuudella puolivuositarkastuksissa, jotta sijoittajat pystyvät ymmärtämään, mitkä erät ovat vaatineet tällaista uutta johdon harkintaa ja miten johto on harkintaa käyttänyt.

Covid-19-pandemia voi lisätä rahoitusriskejä – rahoitusriskiliitetietoja arvioitava uudestaan

Pandemian vaikutukset saattavat aiheuttaa tai lisätä rahoitusriskejä, jotka eivät koskeneet yhtiötä tai eivät olleet yhtiölle merkittäviä tilinpäätöksessä 2019. IAS 34.15-15C edellyttää lisätietojen antamista merkittävistä yhtiön rahoitukseen liittyvistä muutoksista ja tapahtumista, kuten rahoituksen uudelleenjärjestelyistä, kovenanttien rikkoutumisesta tai merkittävistä rahoitusvarojen, kuten sijoitusten sekä laina- ja myyntisaamisten arvonalentumisista. Rahoitusriskien osalta Finanssivalvonta suosittaa yhtiöitä harkitsemaan lisätietojen antamista IFRS 7:n Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot vaatimusten pohjalta, kuten esimerkiksi maksuvalmiusriskin ja sen hallinnan osalta IFRS 7.39:n mukaiset analyysit kuvauksineen.

Tasearvojen ja arvonalentumistarpeen kriittinen arviointi

Epävarmuuden lisääntyminen ja mahdolliset uudet epävarmuuden lähteet johtavat useilla yhtiöillä varojen ja velkojen tasearvojen kriittiseen tarkasteluun ja varojen osalta kohonneeseen alaskirjauksen riskiin. ESMA ohjeistaa yhtiöitä päivittämään tasearvojen taustalla olevat vuoden lopun arvionsa ja ennusteensa sekä huomioimaan IAS 1.125:n vaatimuksen antaa tietoa arvioihin liittyvistä keskeisistä epävarmuustekijöistä, jotka aiheuttavat merkittävän riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen olennaisesta muuttumisesta. Jos arvioissa on tapahtunut muutoksia, tulee siitä antaa tietoa (IAS 34.16A d).

ESMA muistuttaa kannanotossaan yhtiöitä siitä, että ei-rahoituksellisten erien arvonalentumista indikoivien ulkoisten ja sisäisten tekijöiden olemassaoloa tulee arvioida jatkuvasti (IAS 36.9 ja IAS 36.12). ESMAn näkemyksen mukaan covid-19-pandemian vaikutukset saattavat antaa monelle yhtiölle vahvaa näyttöä siitä, että arvonalentumisen indikaattoreita on olemassa ja niihin perustuen arvonalentumistestaus tulisi suorittaa. Kassavirtojen epävarmuutta voidaan mallintaa skenaarioanalyysillä ja niihin liittyvillä todennäköisyyspainotuksilla.

Finanssivalvonta suosittelee arvioimaan huolella oletuksia, joita käytetään liikearvon arvonalentumistestauksen herkkyyksianalyysin laatimisessa ja esittämään tiedot johdon harkinnasta ja arvioihin liittyvistä epävarmuustekijöistä. Talouden epävarma tilanne ja ennustamisen vaikeus voivat puoltaa sitä, että puolivuositarkastuksen arvonalentumistestauksessa käytettyjen keskeisten oletusten jokseenkin mahdolliset muutokset ovat tavanomaista suurempia. Finanssivalvonta muistuttaa, että silloin kun jokseenkin mahdollinen muutos keskeiseen oletukseen saisi aikaan sen, että rahavirtaa tuottavan yksikön kirjanpito arvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän, tulee liitetiedoissa esittää kaikki IAS 36.134 (f):n (i)-(iii) mukaiset tiedot. Yhtiöitä kehoitetaan kiinnittämään huomioita herkkyyksianalyysin standardinmukaisuuteen myös silloin, kun yhtiö esittää ns. vapaaehtoista herkkyyksianalyysitietoa.

ESMAN kannanotto IFRS 9:n Rahoitusinstrumentit soveltamisesta erityisesti luottolaitoksissa

Puolivuotiskatsausten laadinnassa on lisäksi otettava huomioon ESMAn 25.3.2020 julkistama kannanotto IFRS 9:n soveltamisesta pandemian aiheuttamassa poikkeustilanteessa. ESMAn kannanotto koskee odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaa. Kannanoton ohjeet soveltuvat myös muihin yhtiöihin kuin luottolaitoksiin. Luottoriskin merkittävän lisääntymisen ja odotettavissa olevien luottotappioiden arvioinnissa tulisi huomioida poikkeukselliset tilapäiset olosuhteet, jossa tulevaisuuteen suuntautuva informaatio ei mahdollisesti ole luotettavaa tai sitä ei ole saatavilla.

Luottolaitokset ovat puolivuosisikatsauksen laadinnassa usean merkittävää harkintaa edellyttävän soveltamiskäytännön edessä, joihin on tarpeen soveltaa myös ESMAn uuden kannanoton periaatteita.

ESMA odottaa toiminnan jatkuvuuden arvioinnista aikaisempaa herkemmin tietoja

Silloin kun tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, voi johto olla tilinpäätöstä laatiessaan tietoinen olennaisista epävarmuustekijöistä, jotka saattavat antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Silloin yhtiön tulee esittää nämä epävarmuustekijät tilinpäätöksessään IAS 1.25:n mukaisesti. Mikäli johto on joutunut käyttämään merkittävää harkintaa sen toteutukseksi, ettei yhtiöllä ole olennaisia epävarmuustekijöitä toiminnan jatkuvuuteen liittyen, yhtiön tulisi kertoa tästä harkinnasta IAS 1.122:n mukaisesti. Lisäksi ESMA odottaa yhtiöiden, joihin pandemian vaikutukset ovat merkittävimmät, kertovan toiminnan jatkuvuuden arvioinnistaan sekä siihen liittyvästä harkinnasta. Esimerkki tällaisesta voisi olla yhtiön tarvitsema merkittävä lisärahoitus pandemiasta johtuen.

Finanssivalvonnan yksi painoalueista on aikaisempien vuosien aikana ollut heikossa taloudellisessa tilanteessa olevien yhtiöiden tilinpäätösraportointi. Tällä hetkellä useampi yhtiö voi ajautua rinnasteiseen tilanteeseen, joten Finanssivalvonnan aikaisemmista suosituksista voi olla hyötyä, vaikka ne eivät sisällä poikkeustilanteen tuomia mahdollisia erityispiirteitä. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan esimerkiksi toiminnan jatkuvuudesta esitettävät tiedot tulisi esittää kootusti oman otsikon alla ja tietojen tulisi olla riittävän yksityiskohtaisia. Finanssivalvonnan mielestä on myös tärkeää, että yhtiö esittää perustellun johtopäätöksen siitä, miksi jatkuvuuden periaatteen noudattaminen on uhkatekijöistä huolimatta asianmukaista. Yhtiön tekemä analyysi ja johtopäätökset tulisi myös muistaa dokumentoida tilintarkastajan varmennustyötä ja mahdollisesti myös valvojaa varten. Lisää Finanssivalvonnan viesteistä ja suosituksista voi lukea

- artikkelista [Epävarmuus toiminnan jatkuvuudesta – tärkeää sijoittajainformaatiota](#) Markkinat-tiedotteessa 2/2012
- artikkelista [Laadukas tilinpäätösinformaatio tukee yhtiötä sen heikossa taloudellisessa tilanteessa](#) Markkinat-tiedotteessa 3/2014 ja
- vuoden 2014 listayhtiötilaisuuden esityksestä [Tilinpäätösinformaatio yhtiön heikossa taloudellisessa tilanteessa](#).
- [ESMA:n tietokantapäätös \(EECS/0215-04\)](#) osavuosisikatsauksissa esitettävistä tiedoista.

Lisätietoja antavat

- Sirkku Palmuaro, johtava IFRS-tilinpäätösasiantuntija, sirkku.palmuaro(at)finanssivalvonta.fi
- Laura Heinola, IFRS-tilinpäätösasiantuntija, laura.heinola(at)finanssivalvonta.fi

Covid-19-pandemian johdosta julkaistut Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen taloudellista raportointia koskevat kannanotot ja kansalliset toimenpiteet

ESMAN kannanotot

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) on yhdessä kansallisten valvojien kanssa seurannut tarkasti pandemian kehittymistä ja sen vaikutuksia EU:n rahoitusmarkkinoihin. ESMA pyrkii reagoimaan ajantasaisesti esille nouseviin haasteisiin ja on julkaissut useita kannanottoja. ESMAn kannanotoissa käsitellään sisäpiiritietojen oikea-aikaista julkistamista, määräaikojen noudattamista, rahoitusinstrumenttistandardin vaatimusten soveltamista, puolivuotiskatsausten sisältöä ja vaihtoehtoisia tunnuslukuja.

ESMA julkaisi 20.5.2020 tuoreimman kannanottonsa puolivuosisikatsauksia näissä erityisolosuhteissa laadittaessa huomioitavista seikoista. Kannanotolla ESMA haluaa edistää sekä merkityksellisten tietojen esittämistä sijoituspäätösten tueksi että sääntelyn yhdenmukaista soveltamista. Kannanottoa selostetaan tarkemmin tämän Markkinat-tiedotteen puolivuosisikatsauksia käsittelevässä artikkelissa.

Seuraavassa on listattu linkit Finanssivalvonnan tai ESMAn tiedotteisiin, jotka koskevat yllämainittuja ESMAn kannanottoja.

- [Finanssivalvonnan uutiskirje 18.3.2020](#) ESMAn kannanotosta, jossa ESMA muistuttaa, että liikkeeseenlaskijoita koskee markkinoiden väärinkäyttöasetuksen artiklan 17 mukainen tiedonantovelvollisuus. Liikkeeseenlaskijan tulee edelleen tiedottaa sitä suoraan koskeva sisäpiiritieto markkinoille mahdollisimman pian. Taloudellisissa raporteissa tulee esittää läpinäkyvästi tietoja pandemian toteutuneista ja mahdollista vaikutuksista yhtiön toimintaan ja taloudelliseen asemaan.
- [Finanssivalvonnan verkkouutinen 27.3.2020](#) ESMAn kannanotosta covid-19-pandemian vaikutuksista taloudellisten raporttien avoimuusdirektiivin mukaisten määräaikojen noudattamiseen.
- [Finanssivalvonnan verkkouutinen 1.4.2020](#) ESMAn kannanotosta IFRS 9:n *Rahoitusinstrumentit* mukaisten odotettavissa olevien luottotappioiden laskemisesta pandemian aiheuttamassa poikkeustilanteessa. Kannanotto soveltuu myös muiden kuin luottolaitosten IFRS-raportointiin. Luottoriskin merkittävän lisääntymisen ja odotettavissa olevien luottotappioiden arvioinnissa tulisi huomioida poikkeukselliset ja tilapäiset olosuhteet, joissa tulevaisuuteen suuntautuva informaatio ei mahdollisesti ole luotettavaa tai sitä ei ole saatavilla.
- [ESMAN Q&A 17.4.2020](#) liittyen covid-19-pandemian vaikutusten huomioimiseen vaihtoehtoisia tunnuslukuja laadittaessa.

IASB ehdottaa helpotuksia vuokrasopimuksia koskevaan IFRS-standardiin covid-19-pandemian johdosta tehtyjen vuokratulosten käsittelemiseksi

IASB on julkaissut IFRS 16 *Vuokrasopimukset* muutosehdotuksen *Covid-19 Related Rent Concessions*, jonka mukaan vuokralle ottajan saamia vuokratuloksia, jotka ovat välitöntä seurausta pandemian rajoitustoimista, ei tarvitsisi käsitellä vuokrasopimusten muutoksina (IFRS 16.44-46).

ESMA tukee IASB:lle lähettämässään kommenttikirjeessä ehdotusta käytännön helpotuksesta ja siitä esitettävistä liitetiedoista. ESMA kuitenkin toteaa, että IASB:n ehdotuksen sisältämä vain vuonna 2020 maksettavia vuokria koskeva ajallinen rajoitus voi olla liian tiukka. ESMA ehdottaa, että helpotus koskisi kaikkia vuonna 2020 myönnettyjä vuokratuloksia, jotka päättyvät Q2/2021 mennessä. ESMA toivoo lisäksi, että muutosesitystä täydennetään Agenda Paperin 32B (2) esimerkeillä sekä selvennettäisiin,

että vuokramaksuhelpotuksessa on kyse IFRS 16.38:n mukaisesta (negatiivisesta) muuttuvasta vuok-
rasta, jota ei ole sisällytetty vuokrasopimusvelkaan. IASB:n muutosehdotuksella ei Finanssivalvonnan
käsityksen mukaan ole tällä hetkellä suurta ja laajempaa merkitystä suomalaisyhtiöille.

- [IASB:n ED/2020/2](#)
- [ESMAN kommenttikirje IASB:lle](#)

Kansalliset toimenpiteet listayhtiöiden covid-19-pandemian haasteisiin

Valtioneuvoston esitys laiksi väliaikaisesta poikkeamisesta osakeyhtiölaista, asunto-osakeyhtiölaista, osuuskuntalaista, yhdistyslaista ja eräistä muista yhteisölaeista covid-19-epidemian leviämisen rajoitta-
miseksi hyväksyttiin eduskunnassa 30.4.2020 ja tuli sovellettavaksi 1.5.2020 alkaen. Lain kaksi keskei-
sintä asiaa ovat, että yhtiökokoukset voidaan järjestää syyskuun 2020 loppuun mennessä ja että pörssi-
yhtiön yhtiökokous voidaan järjestää yhtiön hallituksen päätöksellä pelkästään etäkokouksena, johon
osakkeenomistajat osallistuvat ennakoäänestäen tai muuten etäosallistuen henkilökohtaisesti tai edus-
tajaa käyttäen.

Lisätietoja antaa

- Sari Helminen, toimistopäällikkö, puhelin 09 183 5264 tai [sari.helminen\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:sari.helminen(at)finanssivalvonta.fi)
- Tiina Visakorpi, toimistopäällikkö, puhelin 0400 606 734 tai [tiina.visakorpi\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:tiina.visakorpi(at)finanssivalvonta.fi)

Ajankohtaista esitesääntelystä

Esiteasetuksen muutosasetus tullut voimaan 31.12.2019

Muutosasetuksella¹ laajennettiin muun muassa esiteasetuksen 14 ja 15 artikloissa tarkoitettujen jälki-
markkina- ja kasvumarkkinaesitteiden käyttömahdollisuuksia ja tarkennettiin eräiden esitepoikkeusten
osalta edellytyksiä, joilla esitteen julkistamisesta voidaan poiketa. Tarkennukset koskevat julkisiin osto-
tarjouksiin, sulautumisiin tai jakautumisiin liittyviä esitepoikkeuksia.

On huomattava, että Helsingin First North-markkinapaikalla jälkimarkkinaesitteen käyttöä rajoittaa tois-
taiseksi se, että kauppapaikka on rekisteröity EU:n kasvumarkkinaksi 1.9.2019. Jälkimarkkinaesitteen
käyttö edellyttää muun muassa sitä, että liikkeeseenlaskijan arvopaperit ovat olleet otettuina kaupan-
käynnin kohteeksi säännellyllä markkinalla tai EU:n kasvumarkkinalla yhtäjaksoisesti vähintään 18 kuu-
kautta.

Konsolidoitu versio esiteasetuksesta on saatavilla [EUR-lex-verkkopalvelusta](#).

ESMAN esitesääntelyyn liittyvät tulkinnat

ESMA on ilmoittanut, että jo aiemmin kumotun esitedirektiivin aikana annetut tulkinnat *Q&As on Pros-
pectus related topics* (ESMA31-62-780) ovat soveltuvin osin voimassa 21.7.2020 asti. Tämän jälkeen
kaikki ESMAn esitesääntelyyn liittyvät tulkinnat löytyvät asiakirjasta *Q&As on the Prospectus Regulation*
(ESMA31-62-1258), jota tälläkin hetkellä päivitetään sitä mukaa kun uusia tulkintoja annetaan. Viimeksi
ESMA on antanut uusia tulkintoja 18.2.2020.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) 2019/2115.

ESMAlle voi jättää tulkintakysymyksiä sähköisellä lomakkeella

ESMA on ottanut käyttöön sähköisen lomakkeen, jolla markkinatoimijat voivat lähettää sille sääntelyyn liittyviä tulkintakysymyksiä (lomake ei koske pelkästään esitesääntelyä). Lomake löytyy ESMA:n verkkosivuston *Questions and Answers* -osiosta. ESMA myös julkaisee saamansa kysymykset ja antaa tietoa niiden käsittelyprosessista (ml. tieto siitä, että tulkintakysymystä ei oteta käsittelyyn tai että se siirretään komissiolle).

Esitteen taloudellisten tietojen esittämistä koskevia ESMA:n ohjeita päivitetään

ESMA on päivittämässä vanhan esitesääntelyn aikana annettua esitesuositusta *ESMA update of the CESR recommendations: The consistent implementation of Commission Regulation (EC) No 809/2004 implementing the Prospectus Directive*, joka sisältää suosituksia erityisesti esitteen taloudellisten tietojen esittämisestä. Luonnos² uusiksi ohjeiksi on ollut lausunnolla syksyllä 2019. Uudet päivitetty ohjeet ja niiden käännökset kaikkien jäsenvaltioiden virallisille kielille valmistunevat syksyn 2020 aikana.

Finanssivalvonta tulee sisällyttämään ESMA:n päivitetty ohjeet Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin 9/2019 *Tietojen esittäminen esiteasetuksen mukaisissa esitteissä*, kun ohjeen kieliversiot on julkaistu. Kyseiset määräykset ja ohjeet sisältävät jo ESMA:n aiemmin antamat ohjeet riskien esittämisestä esitteissä.

Hyväksytyistä esitteistä kerättävät tiedot vuosittain julkaistavaa raporttia varten

ESMA julkaisee jatkossa esiteasetuksen 47 artiklan mukaisesti vuosittain raportin ja tilastotietoa EU:ssa hyväksytyistä esitteistä. Raportin laatimista varten ESMA kerää komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/979 liitteessä VII tarkemmin määritellyt tiedot hyväksytyistä esitteistä ja esitteiden täydennyksistä.

Tiedonkeruu alkaa tämänhetkisen tiedon mukaan marraskuussa 2020, jolloin kansallisilla valvojilla tulee olla valmiudet raportoida tiedot ESMA:lle. Näitä tietoja ei kerätä takautuvasti esitteistä, jotka on hyväksytty ennen tiedonkeruun aloittamista. Raportoinnin alkaessa Finanssivalvonta pyytää nykyistä enemmän tietoja esitteen hyväksyntää pyytäneiltä siinä yhteydessä, kun nämä toimittavat hyväksytyyn esitteeseen tai sen täydennyksen Finanssivalvonnan esiterekisteriin.

Lisätietoja antaa

Merja Elo, markkinavalvoja, puhelin 09 183 5225 tai [merja.elo\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:merja.elo(at)finanssivalvonta.fi)

² Draft Guidelines on disclosure requirements under the Prospectus Regulation (ESMA31-62-1239).

ESMA selvitti laajasti vaihtoehtoisten tunnuslukujen käyttöä – ESMA kannustaa avoimuuden lisäämiseen

ESMAN johdolla eurooppalaiset valvojat selvittivät, mitä vaihtoehtoisia tunnuslukuja eurooppalaiset listayhtiöt esittävät ja miten ne noudattavat ESMAN vaihtoehtoisia tunnuslukuja koskevia ohjeita³. Selvitys kattoi 123 listayhtiön vuoden 2018 toimintakertomukset ja 106 listayhtiön vuoden 2018 tulostiedotteet. Vaihtoehtoisten tunnuslukujen esiintymistä arvioitiin myös tilinpäätösten päälaskelmista. Selvityksen otokseen sisältyi kolme suomalaista listayhtiötä.

Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään laajasti. ESMAN havaintojen mukaan listayhtiöt noudattavat ohjeita hyvin vertailutietojen, johdonmukaisuuden ja tasapuolisen esittämisen osalta. Parannettavaa havaittiin vaihtoehtoisten tunnuslukujen käytön selostamisessa, täsmäytyslaskelmien ja määritelmien esittämisessä sekä vaihtoehtoisten tunnuslukujen tunnistamisessa. Toimintakertomuksissa ohjeita noudatettiin paremmin kuin tulostiedotteissa. Ohjeiden soveltamista ei arvioitu tilinpäätösten osalta, koska ESMAN ohjeita ei sovelleta tilinpäätöksissä esitettäviin vaihtoehtoisin tunnuslukuihin. ESMA rohkaisee listayhtiöitä arvioimaan vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittämisen hyödyllisyyttä. Erityisesti tämä koskee tilanetta, jossa yhtiö ei kykene esittämään yhtiökohtaista selostusta siitä, miten ja mihin yksittäistä tunnuslukuja käytetään.

Finanssivalvonta on valvonnassaan tehnyt vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittämisestä vastaavia havaintoja.⁴ ESMAN ohjeiden noudattaminen edesauttaa vaihtoehtoisten tunnuslukujen vertailtavuutta, luotettavuutta ja ymmärrettävyyttä, ja siten parantaa sijoittajansuojaa. Tunnusluvut ovat olennainen osa listayhtiön sijoittajainformaatiota, ja tästä syystä yhtiökohtaisuuden huomioon ottaminen niin esitettävien tunnuslukujen valinnassa kuin niiden johdonmukaisessa, tasapainoisessa ja selkeässä esittämisessä on tärkeää. Finanssivalvonta kehottaa listayhtiöitä perehtymään ESMAN selvitykseen ja siinä esitettyihin johtopäätöksiin ja suosituksiin.

Vaihtoehtoisia tunnuslukuja käytetään laajalti

Vaihtoehtoisten tunnuslukujen käyttö on laajaa kaikilla toimialoilla ja kaiken kokoisten listayhtiöiden keskuudessa. Yhteensä selvityksessä tuli esille 385 erityyppistä vaihtoehtoista tunnuslukuja. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään niin toimintakertomuksissa, tulostiedotteissa kuin IFRS-tilinpäätöksen päälaskelmissa. Rahoitussektorilla esitetyt vaihtoehtoiset tunnusluvut poikkesivat muilla sektoreilla esitetyistä tunnusluvuista. Seuraavat havainnot koskevat vaihtoehtoisia tunnuslukuja muilla kuin rahoitussektorilla; rahoitussektorin tunnuslukuja koskevista havainnoista voi lukea tarkemmin ESMAN selvityksestä.

Listayhtiöt esittivät toimintakertomuksessa keskimäärin 16 ja tulostiedotteessa keskimäärin 12 vaihtoehtoista tunnuslukuja. Listayhtiökohtaisesti vaihtelu oli kuitenkin merkittävää: esimerkiksi toimintakertomuksissa määrä saattoi vaihdella alle kymmenestä lähes 40 tunnuslukuun. Suurin osa vaihtoehtoisista tunnusluvuista liittyi tuloslaskelmaan. Eniten vaihtoehtoisia tunnuslukuja esittivät listayhtiöt, joiden liikevaihto oli 5–25 miljardia euroa ja vähiten pienet, liikevaihdoltaan alle 250 miljoonan euron listayhtiöt.

³ Vaihtoehtoiset tunnusluvut (ESMA/2015/1415) <https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015/10/2015-esma-1415fi.pdf>.

⁴ Ks. tarkemmin Markkinat-tiedotteet 1/2019 ja 4/2017.

Kuva 1: Toimialoitain toimintakertomuksessa ja tulostiedotteessa esitettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen lukumäärä

Sectors/ Document	APMs in MR				APMs in Ad-hoc disclosures				Average MR/Ad-hoc discl.
	N. APMs	N. Issuers ¹	Average	St. Dev	N. APMs	N. Issuers ²	Average	St. Dev	
A- Communications	110	8	14	5.47	65	6	11	3.80	12
B- Consumer Discretionary	187	12	16	6.59	104	11	9	7.09	13
C- Consumer Staples	184	13	14	7.51	162	12	14	6.12	14
D- Energy	335	20	17	6.12	230	18	13	9.40	15
E- Financials	369	22	17	8.04	268	19	14	7.59	15
F- Health Care	202	11	18	7.92	108	9	12	6.60	15
G- Industrials	234	16	15	7.02	152	13	12	7.28	13
H- Materials	105	8	13	8.22	80	7	11	7.58	12
I- Technology	101	7	14	5.39	67	5	13	7.06	14
J- Utilities	82	6	14	5.47	65	6	11	6.31	12
Total	1,909	123	16	7.19	1,301	106	12	7.50	14

¹ 2018 annual management report was analysed in this study

² 2018 annual earnings results ad-hoc disclosure was analysed in this study

Lähde: ESMA

Kuva 2: Listayhtiön markkina-arvon mukaan toimintakertomuksessa ja tulostiedotteessa esitettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen lukumäärä

Market Capitalisation/ Document	APMs in MR				APMs in Ad-hoc Disclosures				Average MR/Ad-hoc discl.
	N. APMs	N. Issuers ¹	Average	St. Dev	N. APMs	N. Issuers ²	Average	St. Dev	
A - < EUR 250 million	74	7	11	5.75	41	6	7	4.98	9
B - Between EUR 250 and 750 Million	156	10	16	7.94	102	10	10	7.87	13
C - Between EUR 750 Million and EUR 5 Billion	302	23	14	6.47	193	21	9	5.42	12
D - Between EUR 5 Billion and 25 Billion	365	19	17	7.13	243	15	16	7.19	17
E - Between EUR 25 Billion and 50 billion	557	32	19	7.59	401	31	13	8.45	16
F - > EUR 50 Billion	455	32	13	5.54	321	23	14	6.09	14
Total	1,909	123	16	7.19	1,301	106	12	7.50	14

¹ 2018 annual management report was analysed in this study

² 2018 annual earnings results ad-hoc disclosure was analysed in this study

Lähde: ESMA

ESMAN selvityksessä on käsitelty erikseen oikaisemattomia ja oikaistuja vaihtoehtoisia tunnuslukuja. Yleisimmin esitetyt oikaisemattomat vaihtoehtoiset tunnusluvut olivat

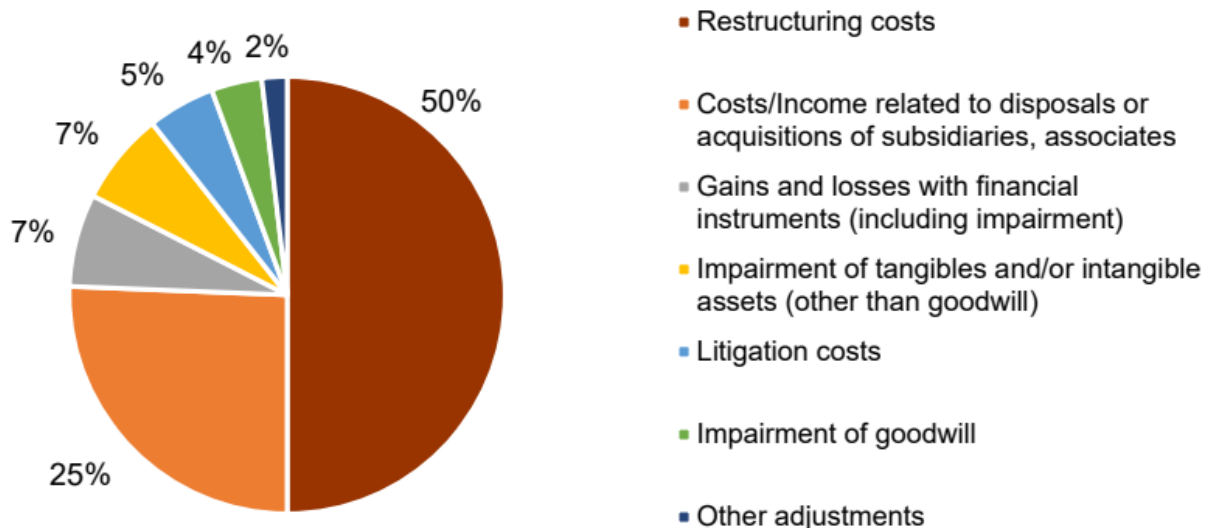
- liikevoitto, EBITDA, orgaaninen kasvu ja bruttokate (tuloslaskelma)
- nettovelka ja nettovelka/EBITDA (tase) sekä
- capex ja vapaa kassavirta (kassavirtalaskelma).

Noin kolmannes esitetyistä tunnusluvuista oli oikaistuja. Listayhtiöt esittivät toimintakertomuksessa keskimäärin yhdeksän oikaistua tunnuslukua ja tulostiedotteessa kuusi oikaistua tunnuslukua. Yleisimmin esitetyt oikaistut vaihtoehtoiset tunnusluvut olivat

- oikaistu liikevoitto, oikaistu nettotulos, oikaistu EBITDA ja oikaistu tulos/osake (tuloslaskelma)
- oikaistu nettovelka/EBITDA ja oikaistu nettovelka (tase) sekä
- oikaistu vapaa kassavirta (kassavirtalaskelma).

Samat tunnusluvut esiintyivät sekä toimintakertomuksissa että tulostiedotteissa. Listayhtiöistä 16 prosenttia esitti oikaistun liikevoiton myös tuloslaskelmassa. ESMAn otokseen sisältyi yhtiöitä, jotka esittivät useamman kuin yhden, eri erillä oikaistun liikevoiton. Yleisimmät liikevoittoon liittyvät oikaisut koskivat uudelleenjärjestelykuluja (puolet oikaisuista) sekä tytä- tai osakkuusyhtiöhankintoihin tai -myynteihin liittyviä kuluja tai tuottoja (neljännes oikaisuista). Useimmiten oikaisut liittyivät kulueriin, mistä syystä oikaistut vaihtoehtoiset tunnusluvut antavat usein liiketoiminnasta IFRS-lukuja, tilinpäätöksen välisummia tai oikaisemattomia tunnuslukuja positiivisemmän kuvan. Tämä on yhdenmukainen havainto muiden vaihtoehtoisia tunnuslukuja koskevien selvitysten kanssa. ESMAn arvion mukaan tähän selvitykseen sisältyneet tunnusluvut olivat kuitenkin pääsääntöisesti neutraaleja; ESMA havaitsi vain vähän yksipuolisesti esitettyjä tunnuslukuja, toisin sanoen esimerkiksi tunnuslukuja, joista vain kulueriä oli oikaistu tilanteissa, jossa vastaavia tuottoeriä ei olisi oikaistu.

Kuva 3: Yleisimmät liikevoittoon tehdyt oikaisut



Lähde: ESMA

ESMA kiinnittää huomiota myös siihen, että tuloskehitystä tai taloudellista asemaa kuvaavien tunnuslukujen nimikkeet vaihtelivat, mikä johtuu juuri siitä, että IFRS-standardit määrittelevät tunnuslukuja vain vähän. Esimerkiksi "liikevoitto"-tunnusluvulle löytyi selvityksessä yli seitsemän eri englanninkielistä nimeä ja "nettovelka"-tunnusluvulle kuusi nimeä. Oikaistujen vaihtoehtoisten tunnuslukujen kohdalla käytettiin useimmiten nimikkeitä "toistuva/poikkeuksellinen" (*recurring/non-recurring*), "alla oleva" (*underlying*) tai "ydin" (*core*). Jotkut listayhtiöt merkitsivät päälaskelmissa esitetyt vaihtoehtoiset tunnusluvut toi-

mintakertomuksessa tai tulostiedotteessa lisänimikkeellä ”raportoitu” (*reported*). ESMA katsoo, että tällainen merkintä helpottaa sijoittajaa ymmärtämään, että kysymys on tilinpäätöksessä esitetystä tunnusluvusta.

ESMA kehottaa listayhtiöitä merkitsemään myös ne tunnusluvut, jotka listayhtiö esittää perustuen eurooppalaiseen tai kansalliseen lainsäädäntöön, muun muassa rahoitussektorilla vakavaraisuuteen liittyvät tunnusluvut, joihin ESMAn ohjetta ei sovelleta. Sijoittajat saavat näin selkeän kuvan siitä, mitkä tunnusluvut esitetään sääntelyn nojalla ja mitkä tunnusluvut ovat yhtiön itse kehittämiä.

ESMAN ohjeita noudatetaan vaihtelevasti – parannettavaa usean periaatteen noudattamisessa

ESMAN ohjeet sisältävät kahdeksan pääperiaatetta. Selvityksessä ESMA arvioi kaikkien näiden pääperiaatteiden noudattamista:

- vaihtoehtoisten tunnuslukujen määritelmät
- tasapuolisuus
- nimeäminen
- täsmäytyslaskelmat
- käytön selostaminen
- korostaminen
- vertailutietojen esittäminen sekä
- esittämisen johdonmukaisuus.

Ainoastaan 16 listayhtiötä 123:sta noudatti täysin ESMAn ohjeita toimintakertomuksessaan ja kymmenen listayhtiötä 106:sta tulostiedotteessaan. Kaikki listayhtiöt noudattivat kuitenkin ohjeita osittain joko niin, että ne sovelsivat ohjeita kokonaisuudessaan joihinkin tunnuslukuihin tai sovelsivat joitakin ohjeiden periaatteita kaikkiin tunnuslukuihin. Suuret listayhtiöt noudattivat ohjeita pienempiä paremmin. Osa noudattamatta jättämisestä johtuu ESMAn arvion mukaan siitä, että vaihtoehtoisen tunnusluvun määritelmää on sovellettu virheellisesti tai kaikkia vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei ole tunnistettu.

Määritelmiä puuttui tai ne eivät olleet riittävän selkeitä

Otoksen listayhtiöistä vain noin 40 prosenttia esitti määritelmän kaikille käyttämilleen vaihtoehtoisille tunnusluvuille. Kaikilta osin esitetyt määritelmät eivät olleet selkeitä ja tarkoituksenmukaisia. Määritelmät ovat tärkeitä, koska ne kertovat sijoittajalle oikaisut, joita on tehty IFRS-tilinpäätöksen eriin tai oikaisemattomiin vaihtoehtoisiiin tunnuslukuihin. Määritelmän tulisi kuvata kaikki tunnusluvun komponentit. Mikäli tunnusluvun oikaisueristä käytetään esimerkiksi yleistä nimikettä ”poikkeukselliset erät” tai sisältöä ei ole tarkemmin yksilöity, ESMA katsoo, ettei määritelmä ole ohjeiden periaatteiden mukainen. ESMAn mukaan vaihtoehtoisille tunnusluvuille tulisi esittää määritelmä myös silloin, kun ne ovat tavanomaisesti käytettyjä kuten esimerkiksi EBITDA.

Tunnusluvun nimen tulisi heijastaa sen sisältöä

Selvityksessä kävi ilmi, että vaihtoehtoisia tunnuslukuja nimettiin siten, ettei tunnusluvun nimi kuvannut sen sisältöä, esimerkiksi oikaistu liikevoitto esitettiin liikevoittona. Jotkut tunnusluvut taas oli nimetty siten, että nimi oli sama tai erehdyttävän samankaltainen kuin IFRS-terminologiassa: esimerkiksi yhtiö esitti tunnuslukuna liiketoiminnan rahavirran, joka ei kuitenkaan vastannut IAS 7:n mukaisessa rahavirtalaskelmassa esitettyä välisummaa. ESMAn arvion mukaan listayhtiöistä reilut 70 prosenttia esitti kaikki vaihtoehtoiset tunnusluvut ohjeiden periaatteiden mukaisesti nimettyinä.

ESMAN mukaan erityistä huomiota tulisi kiinnittää tilanteisiin, joissa tunnusluvun osatekijöitä nimetään esimerkiksi poikkeukselliseksi. ESMA viittaa antamiensa ohjeiden kohtaan (25), jonka mukaan aikaisempiin kausiin vaikuttaneiden erien, jotka vaikuttavat myös tuleviin kausiin, voidaan vain harvoissa tapauksissa katsoa olevan kertaluontoisia, harvinaisia tai epätavallisia. ESMA haastaa listayhtiötä arvioimaan tilanteita, joissa tunnusluvuista oikaistaan uudelleenjärjestelyihin liittyviä eriä. Uudelleenjärjestelyt toistuvat usein säännöllisesti taikka syklistä, ja liiketoiminnan sopeuttaminen kilpailutilanteessa on yleensä välttämätöntä. Ilman perusteltua selostusta on epäselvää, miksi tällaiset erät eivät kuuluisi tavanomaiseen liiketoimintaan. ESMA toteaa edelleen, että oikaistujen tunnuslukujen sijaan listayhtiöt voisivat esittää IFRS-tilinpäätöksestä peräisin olevien erien ja oikaisemattomien tunnuslukujen rinnalla selostusta seikoista, jotka ovat vaikuttaneet esimerkiksi listayhtiön tuloskehitykseen.

Tunnuslukujen käytön tulisi olla yhtiökohtaisesti selostettu

ESMAN ohjeiden mukaan listayhtiön tulisi selostaa, mihin vaihtoehtoisia tunnuslukuja käytetään. Selvityksen otoksen listayhtiöistä noin puolet esitti selostuksen kaikille tai ainakin puolelle käytetyistä tunnusluvuista. Selostuksista noin puolet ei ollut informatiivisia. Tällaisiksi ESMA arvioi esimerkiksi selostukset, joissa viitattiin yleisesti siihen, että johto käyttää tunnuslukua liiketoiminnan johtamisessa ilman yksityiskohtaisempaa selostusta miksi, miten ja milloin juuri kyseistä tunnuslukua käytetään, tai joissa esittämistä perusteltiin viittaamalla tunnusluvun toimialakohtaisuuteen.

ESMA kehottaa myös harkitsemaan uudelleen vaihtoehtoisten tunnuslukujen käyttämistä, jos listayhtiö ei niiden avulla selosta liiketoimintansa kehitystä tai jos listayhtiö ei anna yhtiökohtaista perustelua tunnusluvun hyödyllisyydestä sijoittajalle. Sama koskee tilannetta, jossa tunnuslukuja esitetään lukumääräisesti paljon tai esitetään useita samankaltaisia tunnuslukuja.

Täsmäytyslaskelmien esittämisessä on parannettavaa

Hyvin usein täsmäytyslaskelma puuttui kokonaan, tai se oli puutteellisesti laadittu. Tällainen tilanne esiintyi esimerkiksi silloin, kun olennaisia täsmäytyseriä ei ollut yksilöity tai olennainen täsmäytyserä ei ollut suoraan johdettavissa tai tunnistettavissa tilinpäätöksestä. Täsmäytyslaskelman kaikille tunnusluville esitti toimintakertomuksessa 50 prosenttia ja tulostiedotteessa 41 prosenttia listayhtiöistä. ESMA suosittelee täsmäytyslaskelmien esittämistä taulukkomuodossa.

ESMAN selvityksessä myös myönteisiä tuloksia

Noin kaksi kolmannesta otoksen listayhtiöistä sovelsi ESMAN ohjeiden korostamista koskevia periaatteita. ESMAN mukaan korostamiseen liittyvää periaatetta ei ole noudatettu esimerkiksi silloin, jos listayhtiö kuvaa liiketoimintaansa pääosin vaihtoehtoisten tunnuslukujen avulla ilman, että se viittaa IFRS-tilinpäätöksen eriin, tai jos tulostiedotteen otsikossa tai pääkohdissa käytetään pääosin tai ainoastaan vaihtoehtoisia tunnuslukuja. ESMAN Q&A 9 sisältää esimerkkitalanteita, joiden avulla listayhtiöt voivat arvioida, korostuuko vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittäminen.

ESMAN selvityksen mukaan listayhtiöt noudattivat vertailutietojen esittämistä ja johdonmukaisuutta koskevia periaatteita varsin hyvin. Yhtiöiden, jotka hakevat arvopaperin listaamista ensimmäisen kerran (IPO), tulisi olla johdonmukaisia listautumisesitteeseen ja tämän jälkeen säännöllisiin taloudellisiin raportteihin sisällytettävien vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittämisessä.

ESMA toteaa selvityksensä lopuksi, että vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittäminen yhdessä paikassa kussakin dokumentissa saattaisi tehostaa näistä kommunikointia erityisesti, jos listayhtiö esittää vaihtoehtoisia tunnuslukuja paljon laajoissa dokumenteissa. ESMAN ohjeet eivät kuitenkaan ota kantaa tietojen esittämispaikkaan.

Vaihtoehtoiset tunnusluvut esitteissä

ESMA myös keräsi valvojien havaintoja vaihtoehtoisten tunnuslukujen käytöstä esitteissä. Valvojat raportoivat havaintoinaan, että yhtiöillä on ollut eniten vaikeuksia soveltaa vaihtoehtoisin tunnuslukuihin liittyviä käytön selostamista, täsmäytyslaskelmia ja korostamista koskevia periaatteita.

Selvitys ja lisämateriaalia ohjeiden tulkitsemiseen ESMAn verkkosivuilta

Tarkemmat analyysit ovat luettavissa joulukuussa 2019 julkaistusta selvityksestä, joka on saatavilla ESMAn verkkosivuilla⁵. Verkkosivuilta löytyvät myös ESMAn julkaisemat vaihtoehtoisin tunnuslukuihin liittyvät kysymykset ja vastaukset⁶ (päivitetty viimeksi huhtikuussa 2020). Vaikka ESMAn ohjeiden soveltamisalaan kuuluvat vain säännellyt tiedot ja esitteet, ESMA rohkaisee listayhtiöitä soveltamaan ohjeita myös muussa sijoittajakommunikaatiossa, esimerkiksi analytiikkopresentaatioissa, markkinointimateriaaleissa ja lehdistötiedotteissa.

Lisätietoja antaa

Minna Toiviainen, markkinavalvoja, puhelin 09 183 5219 tai [minna.toiviainen\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:minna.toiviainen(at)finanssivalvonta.fi)

ESMAlta uusi Q&A-tulkinta vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittämisestä covid-19-pandemian johdosta

ESMA on antanut uuden tulkinnan vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittämisestä: ”*Question 18: Application of the APM Guidelines in the context of COVID-19*”. Tulkinta koskee sitä, miten vaihtoehtoisia tunnuslukuja koskevia ohjeita tulisi soveltaa, mikäli yhtiö aikoo muuttaa aikaisemmin esittämäänsä tunnuslukuja tai esittää uusia tunnuslukuja pandemian vaikutusten kommunikoimiseksi. ESMA korostaa vaihtoehtoisia tunnuslukuja koskevan ohjeen periaatteita ja muistuttaa yhtiöitä muun muassa siitä, että vaihtoehtoisen tunnusluvun määritelmän ja laskennan tulisi pysyä johdonmukaisena kaudesta toiseen. Kun pandemiolla on laajasti vaikutuksia yhtiön raportoimiin tulos-, tase- ja rahavirtatietoihin, ESMA huomauttaa, että uusien tai oikaistujen tunnuslukujen esittäminen ei ehkä olisi sopivaa tässä tilanteessa.

Finanssivalvonnan tietoon ei ole tullut, että Suomessa yhtiöt olisivat esittämässä pandemian vaikutuksilla oikaistuja tunnuslukuja taloudellisessa raportoinnissa. Euroopassa on joillakin markkinoilla käyty keskustelua tällaisten tunnuslukujen esittämisestä. Finanssivalvonta suosittaa yhtiöitä ensisijaisesti parantamaan liitetietoja ja sisällyttämään tietoja pandemian jo tapahtuneista ja ennakoituista vaikutuksista liiketoimintaan ja tulokseen, asiaan liittyvistä epävarmuuksista sekä toimenpiteistä, joita on otettu tai odotetaan otettavan käyttöön pandemian takia ESMAn Q&A:han sisältyvän kannanoton mukaisesti.

Uusi tulkinta on saatavilla [ESMAn verkkopalvelusta](#).

Lisätietoja antaa

Minna Toiviainen, markkinavalvoja, puhelin 09 183 5219 tai [minna.toiviainen\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:minna.toiviainen(at)finanssivalvonta.fi)

⁵ Report on the use of Alternative Performance Measures and on the compliance with ESMA's APM Guidelines https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma32-334-150_report_on_the_thematic_study_on_application_of_apm_guidelines.pdf.

⁶ Questions and answers ESMA Guidelines on Alternative Performance Measures (APMs) https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma32-51-370_qas_on_esma_guidelines_on_apms.pdf.

Raportti tarkastusvaliokuntaselvityksestä julkaistu – tarkastusvaliokuntien tehtävät korostuvat tämänhetkisessä markkinatilanteessa

EU:n tilintarkastusuudistus vahvisti tarkastusvaliokuntien roolia, kun monet aiemmin parhaina käytänteinä pidetyt toimintatavat ovat nyt lainsäädäntöä. Vähintään yhdellä tarkastusvaliokunnan jäsenellä on oltava laskentatoimen tai tilintarkastuksen asiantuntemusta. Tämänhetkisessä markkinatilanteessa tarkastusvaliokuntien asiantuntemus korostuu, kun yhtiöissä arvioidaan covid-19-pandemian vaikutuksia taloudelliseen raportointiin. Myös ESMAn uusimmassa tiedotteessa puolivuotiskatsausten laadinnasta tarkastusvaliokuntien osallistumista prosessiin pidetään tärkeänä.



Finanssivalvonta ja Patentti- ja rekisterihallitus toteuttivat yhdessä EU:n tasoisen kyselyn tarkastusvaliokunnille tilintarkastusuudistuksesta vuonna 2019. Kysely osoitettiin yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen (listayhtiöt, luottolaitokset ja vakuutusyhtiöt) tarkastusvaliokunnille sekä tarkastusvaliokuntien tehtäviä hoitaville hallituksille.

Raportissa esitetään yhteenveto ja analyysit 122 vastauksesta sekä suoria lainauksia niistä. Lisäksi jokaisesta tarkastusvaliokuntatehtävän aihe-alueesta löytyy viittauksia eri lähdeaineistoihin. Kyselyn tulosten perusteella valvojat haluavat kiinnittää huomiota mm. siihen, että tarkastusvaliokunnan aiempaa keskeisempi rooli, uudet tehtävät ja tilinpäätösraportoinnin monimutkaistuminen edellyttävät vahvaa taloudellisen raportoinnin ja tilintarkastuksen osaamista.

[Verkkouutinen](#) ja englanninkielinen [raportti](#) ovat luettavissa Finanssivalvonnan verkkopalvelusta. Verkkopalvelusta on myös luettavissa syyskuussa pidetyn tarkastusvaliokuntatilaisuuden [esitysmateriaali](#).

Tarkastusvaliokuntien toimintaan poikkeuksellisissa oloissa kiinnitetään huomiota seuraavissa viimeaikaisissa julkaisuissa:

- [Listayhtiön tarkastusvaliokunnan on valvottava prosesseja poikkeusoloissakin](#) (Directors' Institute Finland)
- [Why Audit Committees Are So Important During the COVID-19 Crisis](#) (National Association of Corporate Directors)
- [Implications for Audit Committees Arising from COVID-19](#) (International Federation of Accountants).

Lisätietoja antaa

Laura Heinola, IFRS-tilinpäätösasiantuntija, [laura.heinola\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:laura.heinola(at)finanssivalvonta.fi)

Listayhtiöiden digitaaliset tilinpäätökset tulossa

Eurooppalaisten listayhtiöiden, jotka ovat säännellyillä markkinoilla toimivia osakkeiden ja joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskijoita, tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen julkistamisen formaatti muuttuu sähköiseksi xHTML-muodoksi entisen PDF:n sijaan. xHTML-dokumentteihin sisällytettävät XBRL-merkit tekevät tilinpäätöksestä rakenteisen. xHTML on yhtä aikaa sekä ihmissilmien että konekielisesti luettavissa. Rakenteisessa muodossa olevan raportoinnin myötä tiedon analysoinnissa voidaan hyödyntää nykyistä tehokkaammin uusia teknologioita.

Uuden sähköisen raportointimuodon vaatimukset perustuvat ESEF-sääntelyyn (ESEF=European Single Electronic Format). ESEF-sääntelyn mukainen tilinpäätös ja toimintakertomus on xHTML-muotoinen dokumentti, jossa tilinpäätös on varustettu XBRL-merkein. ESEF-raportointi alkaa voimassa olevan aikataulun mukaan vaiheittain jo vuoden 2020 tilinpäätöksistä. Covid-19-pandemian takia komissio harkitsee käyttöönoton aikataulun muutosta. Koska mahdollisesta uudesta aikataulusta ei ole enempää tietoa, käyttöönoton käytännön suunnitelmia ja järjestelyjä on hyvä jatkaa aikaisempien suunnitelmien mukaan.

Finanssivalvonta haluaa tukea listayhtiöitä ja muita osapuolia ESEFin asianmukaisessa käyttöönotossa. ESEFiin liittyy vielä monia asioita, jotka vaativat lisäselvittelyä muun muassa raportoilta yhtiöiltä, tilintarkastajilta, lainsäätäjältä, tiedotevaraston ylläpitäjältä ja valvoilta viranomaisilta. Artikkelissä on tietoa ESEF-muotoisen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen julkistamisesta, tiedon validoinnista, ESMAN jo antamista ja tulevista ESEF-ohjeistuksista, tietoja yhtiöiden ESEFiin valmistautumisen tilanteesta sekä myös ESEF-raporttien varmennuksesta. Lisätietoa löytyy [Finanssivalvonnan verkkopalvelusta](#).

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen julkistaminen ja jakelu

ESEF-sääntely koskee avoimuusdirektiivin ja komission asetuksen mukaista vuositilinpäätöstä (Annual Financial Report, AFR). Tästä kokonaisuudesta käytetään kansallisessa lainsäädännössä termiä tilinpäätös ja toimintakertomus. Tässä artikkelissa voidaan käyttää myös termejä ESEF-tilinpäätös tai ESEF-muotoinen tilinpäätös. Yhtiöiden tulee itse määrittellä, sisällyttävätkö ne ESEF-sääntelyn tarkoittamaan xHTML-muotoiseen raporttiin pelkästään tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vai myös muita säännellyjä tietoja, kuten corporate governance -selvityksen ja muita kuin taloudellisia tietoja koskevan selvityksen, tai muita vapaaehtoisia tietoja.

ESEF-sääntely ei muuta tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen julkistamisen aikataulua tai kyseisen säännellyn tiedon jakelua. ESEF-muotoinen tilinpäätös ja toimintakertomus tulee arvopaperimarkkinalain 10 luvun 3 §:n vaatimusten mukaisesti toimittaa keskeisille tiedotusvälineille, asettaa saataville yhtiön omille internetsivuilla sekä toimittaa kansalliseen tiedotevarastoon (Officially Appointed Mechanism, OAM). ESEF-sääntely koskee suomen tai ruotsin kielellä olevaa tilinpäätöstä ja toimintakertomusta.

Nykyisin käytössä oleva tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sisältämä PDF-muotoinen raportti ei siis täytä ESEF-sääntelyn vaatimuksia eikä arvopaperimarkkinalain julkistamis- ja jakeluvaatimuksia. ESEF-sääntelyssä ei kuitenkaan kielletä PDF-muotoisten raporttien esittämistä xHTML-muotoisten rinnalla esimerkiksi yhtiön omilla internetsivuilla tai tiedotevarastossa. Jos tällaisia esitetään, asiayhteydestä on kuitenkin hyvä käydä selvästi ilmi, että dokumentti on muu kuin ESEF-muotoinen säännelty tieto.

Kansallinen tiedotevarasto

Jokaisessa Euroopan Unionin maassa on oma tiedotevarasto eli OAM, jonne yhtiöt toimittavat säännellyt tiedot. Suomessa tiedotevarastoa ylläpitää pörssi (Nasdaq Helsinki Oy). Kansallisilla tiedotevarastoilla on omat tekniset ratkaisunsa tietojen säilyttämiseen ja saatavilla pitoon.

Euroopan tasolla on ollut paljon keskusteluja joko eri OAM:ien linkittämisestä keskenään Euroopan laajuisesti portaaliksi tai jopa niiden muuttamisesta yhdeksi tiedotevarastoksi. Asiasta keskustellaan muun muassa pääomamarkkinaunionin (Capital Markets Union) High Level Forumissa (HLF). Näiden keskusteluiden tuloksista ei kuitenkaan ole vielä tarkempaa tietoa, mutta suurella todennäköisyydellä HLF:n mahdollisia suosituksia ei ehditä toteuttaa ennen kuin ESEF-raportointi alkaa alkuvuonna 2021.

Taksonomia ja ankkurointi

ESMA on julkaissut yhtiöiden ja ohjelmistotoimittajien käyttöön [ESEF 2019 -taksonomatiedostot](#). Kun yhtiöt ensimmäistä kertaa raportoivat ESEF-muotoiset 2020 tilinpäätökset, ne voivat käyttää taksonomiana valintansa mukaan ESMAn julkaisemaa 2019 ESEF-taksonomiaa tai loppuvuodesta julkaistavaa 2020 taksonomiaa. Myöhempien vuosien raportoinnissa XBRL-merkinnät tulee päivittää vertailuvuosien osalta vastaamaan yhtiön kulloinkin soveltamaa ESEF-taksonomian versiota.

Yhtiöiden tulee ESEF-taksonomian lisäksi käyttää ja luoda omia laajennuksiaan (extensions) taksonomiaan, jos ESEF-taksonomiasta ei löydy rivin sisältöä tarkoitukseltaan tarpeeksi hyvin kuvaavaa muuttujaa (accounting meaning). Laajennukset on kuitenkin ankkuroitava (anchoring) ESEF-taksonomian lähimpään muuttajaan. Laajennusten käyttö vähentää XBRL-muotoisten tietojen vertailtavuutta eri yhtiöiden välillä, mutta se on tietyissä tilanteissa välttämätöntä riittävän tarkkojen merkintöjen aikaan saamiseksi.

ESEF-tietojen validointi

Jotta ESEF-muotoinen tieto olisi käyttökelpoista ja hyödyllistä käyttäjilleen, tulee sen olla laadukasta. Laadun varmistamiseen tarvitaan erilaisia validointitoimenpiteitä. ESEF-muotoisten raporttien teknisen ja sisällöllisen validoinnin tulee lähtökohtaisesti tapahtua tiedon lähteillä, eli listayhtiöissä ennen tietojen lähetystä. Yhtiön käyttämien ohjelmistotoimittajien tulisi sisällyttää ESEF-ohjelmistoihinsa ESMAn määrittelemiä validointisääntöjä. XBRL Suomi⁷ tarjoaa avoimen API-rajapinnan XBRL-validointiin, missä on pohjalla [avoimen lähdekoodin Arelle-ohjelmisto](#). Arellea tai muita vastaavia ohjelmistoja voi myös hyödyntää omassa ympäristössä.

Monissa maissa kansalliset tiedotevarastot tekevät tiedon validointia, mutta useassa maassa nyky-lainsäädäntö ei edellytä tiedotevarastolta validointitoimenpiteitä. Luonnollinen taho teknisten validointien tekemiseen yhtiöiden lisäksi olisi yhtiöiden käyttämät jakelupalveluiden tarjoajat. Finanssivalvonta kehittää omaa valvontatyötään varten omia validointityökalujaan.

Ohjelmistotoimittajat ESEFin toteuttamisessa keskiössä – ESMAn julkaisut ohjelmistotoimittajien ja yhtiöiden tueksi

Ohjelmistotoimittajilla on ESEFin toteuttamisessa merkittävä rooli. Markkinoilla on tarjolla kattavuudeltaan eritasoisia ohjelmistoja ja palveluita, kirjo on suuri open source -tägäysohjelmistoista laajempiin disclosure management -sovelluksiin.

ESMA on 23.3.2020 julkaissut testipaketin ([ESEF Conformance Suite](#)) ESEFin käyttöönottoa helpottamaan. Testipaketin avulla yhtiöt ja ohjelmistotoimittajat voivat testata, täyttääkö heidän ESEFiä varten hankkimansa tai kehittämänsä ohjelmisto ESEF-vaatimukset.

⁷ *XBRL Suomi on kansainvälisen XBRL-organisaation alaisuudessa toimiva konsortio, jonka pääasiallisena tavoitteena on tuoda Suomeen XBRL (eXtensible Business Reporting Language) raportointikieli yritysten taloudellisten tietojen esittämiseksi ja ajaa aktiivisesti sen käyttöönottoa eri raportointitarpeisiin esimerkiksi tilinpäätöstietojen ja veroilmoitusten raportoinnissa. XBRL Suomi on noin 20 yrityksen sekä julkishallinnon organisaation yhteistyöfoorumi. TIEKE toimii konsortion fasilitaattorina ja koordinoijana. Konsortion yhteydessä toimii kahdeksan eri työryhmää, jotka edistävät omilla osa-alueillaan konsortion yhteisiä tavoitteita. Työryhmien jäsenistö muodostuu pääasiassa konsortion jäsenten edustajista.*

ESMA julkaisee vielä kevään tai alkukesän kuluessa enemmän testi- ja esimerkkimateriaalia ESEFin käyttöönottoa tukemaan kuten esimerkiksi mallin ESEF-vaatimukset täyttävästä iXBRL-paketista (zip-tiedosto), johon xHTML-tiedostot sisältyvät.

Lisäksi ESMA aikoo päivittää kesällä 2020 ESEF-raportointimanuaalin ([ESEF Reporting Manual](#)). Sieltä löytyy yhtiöille ja erityisesti ohjelmistotoimittajille tärkeitä käytännön ohjeita, muun muassa ohjeet kuvien sisällyttämisestä raportointipakettiin. ESMA julkaisee joka vuosi päivitettyt taksonomiatiedostot.

XBRL-merkkien lukemiseen tarvitaan työkaluja

Yhtiöiden raportoimat xHTML-tiedostot ovat aina ihmissilmien selaimella luettavissa, kunhan tiedostot ovat vain teknisesti eheitä. Lisäksi tiedon käyttäjä pystyy näkemään xHTML-tiedostoihin upotetut XBRL-merkit, jos hänellä on käytössään siihen erillinen katseluohjelma iXBRL-viewer. Jotkin näistä ovat kaikkien vapaasti käytettävissä eli ne ovat open source -ohjelmia. Ne tahot, jotka käyttävät analyyseissaan rakenteisia XBRL-muotoisia tilinpäätöstietoja, joutuvat hankkimaan tarvittavat työkalut, joiden avulla ne saavat XBRL-muotoiset tiedot käyttöönsä. Pelkkä iXBRL-viewer ei siihen riitä. Raportoivat yhtiöt taas käyttävät XBRL-merkintöjen tekemiseen niihin erikoistuneita ohjelmistoja.

Virallinen tilinpäätös ja ESEF-tilinpäätöksen varmennus

Avoimuusdirektiivi edellyttää laatimaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen 1.1.2020 alkaen sähköisellä raportointimuodolla. Direktiivi on implementoitu arvopaperimarkkinalakiin kuitenkin siten, että 7 luvun 5 §:ssä edellytetään listayhtiöitä julkistamaan tilinpäätös ja toimintakertomus komission teknisen sääntelystandardin mukaisesti.

Direktiivin implementointi on toteutettu eri tavoin eri maissa. ESEF-muotoisen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatiminen (to prepare), julkistaminen (to make public) ja ESEF-muotoisen tilinpäätöksen asema virallisena tilinpäätöksenä ovat useissa maissa lainsäätäjän tarkastelussa. Virallisen tilinpäätöksen (tilinpäätös ja toimintakertomus) problematiikkaan liittyy useampia ratkaistavia käytännön asioita myös Suomessa, kuten allekirjoitukset sähköisessä muodossa, varmennus ja sen raportointi sekä asiakirjojen toimittaminen kaupparekisteriin. EU:n komissio on valmistelemassa EU-sääntelyn tulkintaohjetta ESEF-tilinpäätöksen varmennuksesta, mikä saattaa selventää myös muita kysymyksiä. Komission tulkintaohje on kuitenkin odotettavissa vasta vuoden loppupuolella.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan edellä mainitut avoinna olevat kysymykset on ESEFin käyttöön-oton ensimmäisenä vuonna mahdollista ratkaista voimassa olevan Suomen kansallisen lainsäädännön pohjalta ilman lakimuutoksia. Toimintatavoista pystytään Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan sopimaan yhdessä, jolloin vältetään tarpeettoman epävarmuuden aiheuttaminen toimijoille. Sijoittajien riittävien tietojen saanti ei Finanssivalvonnan mielestä vaarannu, vaikka kaikkia asioita ei ole selvästi ratkaistu silloin, kun ensimmäisiä ESEF-tilinpäätöksiä raportoidaan.

ESEFiä koskeva komission asetus eikä muukaan EU-sääntely sisällä nimenomaisia määräyksiä ESEF-tilinpäätöksen varmennuksesta. EU:n komissio otti kantaa ESEF-muotoisten tilinpäätösten varmentamiseen 28.5.2019 julkaisemassaan [Q&A:ssa](#). Komission Q&A:n sitovuus tilanteessa, jossa luodaan tilintarkastusvelvollisuus, on kuitenkin monitulkintainen. Vaikka komission kantaa ESEF-tilinpäätöksen varmennuksesta ei ole esitetty sitovassa muodossa, Finanssivalvonta katsoo, että tilintarkastusta tullaan jatkossa vaatimaan. Asian järjestäminen raportoivissa yhtiöissä ja tilintarkastusyhteisöissä on kuitenkin aika vaativa prosessi, joten asiasta ei saada selvyttä riittävän ajoissa vuoden 2020 ESEF-tilinpäätöksiä varten. Markkinoiden toimivuuden ja toimintatapojen yhdenmukaisuuden näkökulmasta Finanssivalvonta

suositaa varmennuksen suorittamista Suomen Tilintarkastajat ry:n laatiman suositusluonnoksen mukaisesti. PRH:n tilintarkastusvalvonta on ottanut Suomen Tilintarkastajat ry:lle 6.5.2020 osoitetussa [kirjeeseen](#) kantaa ESEF-tilinpäätöksen tilintarkastukseen. Suomen Tilintarkastajat ry on julkaissut tästä aiheesta myös artikkelin, josta löytyy hyödyllistä tietoa. Artikkelin on julkaistu [Profiitti – Talous & tilintarkastus 1.2020 -lehdessä](#).

Kysely suomalaisten yhtiöiden valmistautumisesta ESEFiin ja havaintoja tiedon hyödyntämisestä

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu, XBRL Finland ja Finanssivalvonta tekivät keväällä 2020 listayhtiöille kyselyn ESEF-raportointiin valmistautumisen tilanteesta ja suunnitelluista ESEFin käyttöönoton tavoista sekä yhtiöiden mielipiteistä XBRL:stä ja ESEF-raportointivaatimuksista. Samanlainen kysely toteutettiin myös 2019. Kyselyä johti professori Esko Penttinen Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulusta. Vastauksia kyselyyn saatiin molempina vuosina noin 20, joten vastaukset eivät anna kokonaiskuvaa tilanteesta.

Rohkaiseva uutinen kyselystä oli, että yksikään vastanneista yhtiöistä ei enää vuonna 2020 ollut tietämätöntä ESEF-vaatimuksista. Yhtiöiden valmistautumisaste kuitenkin vaihteli ja 17 % vastanneista ei ollut aloittanut ESEF-projektin suunnittelua tai toteutusta.

Lähes puolet yhtiöistä oli uusimman kyselyn mukaan jo valinnut käyttöönottomallinsa, kun vuosi sitten vastanneista suuri osa ei vielä ollut tehnyt valintaa. Suurin osa yhtiöistä käyttää ulkopuolisia palveluita, mutta aikoo kuitenkin tehdä varsinaiset XBRL-merkinnät itse. Vastausten mukaan yhtiöiden on nyt vuonna 2020 ollut helpompi löytää Suomesta XBRL-osaamista kuin mitä ne arvioivat edellisenä vuonna. Noin kolmannes yhtiöistä ilmoitti kiinnostuksestaan laajentaa sähköistä raportointia vapaaehtoisuuspohjalta neljännesvuosi- ja puolivuosisikatsauksiin.

ESEF-muotoisten tietojen hyödyntämisestä tehtiin lisäksi [haastattelututkimus](#). Listayhtiöiden haastatelluissa nousivat esiin ESEFin vaikutukset tilinpäätösraportoinnin prosessien tehostamiseen ja analyytiköiden tarve saada ESEF ulotettua myös osavuosisikatsauksiin, kertovat professori Hannu Ojala (Itä-Suomen yliopisto ja Aalto-yliopisto) ja Pro gradu -tutkielmaansa valmisteleva Kati Syrjä (Lappeenrannan teknillinen yliopisto).

ESEFin taustasääntely

Listayhtiöitä koskeva European Single Electronic Format (ESEF) -vaatimus tulee listayhtiöiden avoimuusvaatimusten harmonisointia koskevasta avoimuusdirektiivistä (204/109/EC) ja sen muutosdirektiivistä (213/50/EU) sekä Euroopan komission delegoidusta asetuksesta (2019/815). Asetus on sellaisenaan listayhtiöitä sitovaa sääntelyä. Asetuksesta käytetään myös nimeä ESEF RTS (RTS = Regulatory Technical Standard). Suomessa velvollisuus julkistaa ESEF-muotoinen tilinpäätös ja toimintakertomus on implementoitu arvopaperimarkkinalakiin. Arvopaperimarkkinalain 7 luvun 5 §:n mukaisesti tilinpäätös ja toimintakertomus on julkistettava komission teknisen sääntelystandardin mukaisesti. ESEF RTS julkaistaan joka vuosi päivitettyinä.

Mitä ESEF (European Single Electronic Format) tarkoittaa?

Kaikki listayhtiöt raportoivat tilinpäätöksensä ja toimintakertomuksensa samaa raportointimuotoa ja taksonomiaa käyttäen. Ne raportoidaan XHTML-muodossa PDF:n sijaan 2020 tilinpäätöksistä alkaen.

xHTML-tiedostossa olevan IFRS-konsernitilinpäätöksen numerotiedot on merkittävä XBRL-merkein⁸. XBRL-merkinnöille on kaksivaiheinen aikataulu: kahtena ensimmäisenä vuonna (2020–2021 tilinpäätökset) merkitään XBRL:llä vain päälaskelmat⁹ ja vasta kaksi vuotta myöhemmin myös liitetiedot (2022 tilinpäätös). XBRL-merkinnöissä käytetään Inline XBRL-teknologiaa (iXBRL). iXBRL on xHTML-tiedosto, jonne XBRL-merkit on upotettu. iXBRL tekee mahdolliseksi sen, että tiedosto on samaan aikaan sekä ihmissilmien että konekielisesti luettavissa.

Jokainen päälaskelman tieto merkitään erikseen sillä yksityiskohtaisuuden tasolla, jolla yhtiön IFRS:n mukaiset päälaskelmat on laadittu. Liitetiedot vuoden 2022 tilinpäätöksistä alkaen merkitään siten, että yksi liitetieto merkitään kokonaisuudessaan yhdellä XBRL-merkillä (ns. block-tag). Liitetiedon yksityiskohtia ei siis tarvitse merkitä. Liitetietojen yksityiskohtainen XBRL-merkintä on kuitenkin mahdollista.

XBRL-merkitsemisvaatimus ei koske emoyhtiön erillistilinpäätöstä eikä toimintakertomusta. Niiden tulee ainoastaan olla xHTML-muodossa. Emoyhtiön erillistilinpäätöksen XBRL-merkintä on kuitenkin sallittua vapaaehtoisuuspohjalta.

ESEF-vaatimukset eivät myöskään koske tilinpäätöstiedotteita tai puolivuotiskatsauksia. Ne voidaan kuitenkin vapaaehtoisesti julkistaa xHTML-muodossa ja merkitä XBRL-merkein.

Lisätietoja antaa

Riitta Pelkonen, IFRS-tilinpäätösasiantuntija, riitta.pelkonen(at)finanssivalvonta.fi

Tilinpäätösvalvonnan tuloksia Euroopassa 2019

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (European Securities and Markets Authority, ESMA) julkaisi huhtikuussa 2020¹⁰ tilinpäätösvalvontaa koskevan toimintakertomuksen Enforcement and Regulatory Activities of Accounting Enforcers in 2019. Siinä kerrotaan ESMAn koordinoimasta eurooppalaisten kansallisten tilinpäätösvalvojien vuoden 2019 toiminnasta, joka liittyy tilinpäätösinformaation valvontaan ja sääntelyyn. Vuonna 2019 ESMA ja eurooppalaiset tilinpäätösvalvojat jatkoivat tavanomaisia IFRS-valvontatoimia. Eurooppalaiset tilinpäätösvalvojat kävivät vuonna 2019 läpi noin 943 listayhtiön tilinpäätöksen tai osavuotiskatsauksen. Näistä toimenpiteisiin johti 299 valvontatapausta, mikä on 33 prosenttia läpikäydyistä yhtiöistä. Pääosin valvojat löysivät puutteita samoista aiheista kuin edellisvuosina, toisin sanoen rahoitusinstrumenttien kirjaamisesta, rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuusarvon alentumisesta ja tilinpäätöksen esittämisestä. Näissä korostuu tietojen läpinäkyvyys ja yhtiökohtaisuus, joka on erityisen tärkeää covid-19-pandemian epävarmassa markkinatilanteessa laadituissa tilinpäätöksissä. Lisäksi havaittiin useita olennaisia poikkeamia tuloutukseen liittyvien aiheiden osalta, johtuen uuden IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista* vaatimuksista.

Tilinpäätösvalvojat kävivät myös läpi 937 yhtiön raportoimia muita kuin taloudellisia tietoja (Tilinpäätösdirektiivin 19a) ja 29a) artiklat¹¹. Tämä edustaa noin 35 prosenttia niistä liikkeeseenlaskijoista, joiden tulee näitä tietoja esittää. Näiden osalta tilinpäätösvalvojat ryhtyivät valvontatoimenpiteisiin 97 yhtiön osalta.

⁸ XBRL-merkki ja -merkintä, käytetään myös nimityksiä tag, tagaus, tai tägi, tægäys.

⁹ Päälaskelmat: tase, laaja tuloslaskelma, laskelma oma pääoman muutoksista ja rahavirtalaskelma.

¹⁰ https://www.finanssivalvonta.fi/globalassets/fin/paaomamarkkinat/liikkeeseenlaskijat-ja-sijoittajat/ifrs/esma32-63-846_2019_activity_report.pdf.

¹¹ Suomessa muita kuin taloudellisia tietoja koskevien tietojen esittämistä säätelee kirjanpitolaki.

Mitä tulee vaihtoehtoisin tunnuslukuihin, valvojat kävivät läpi 712 toimintakertomusta arvioidakseen ESMA:n vaihtoehtoisista tunnusluvuista julkaiseman ohjeen noudattamista. Näiden pohjalta valvontatoimenpiteisiin ryhdyttiin 109 yhtiön osalta, mikä on 15 prosenttia läpikäydyistä yhtiöistä.

Vuonna 2019 ESMA lisäksi edisti taloudellisen raportoinnin valvonnallista yhtenäistämistä monella toimella. Näitä toimia olivat

- selvitys ja sitä seuraava raportti eurooppalaisten yhtiöiden vaihtoehtoisten tunnuslukujen käytöstä ja miten hyvin nämä noudattavat ESMA:n Vaihtoehtoiset tunnusluvut -ohjetta¹²
- ESMA:n Ohjeet tilinpäätösvalvonnasta (muutetut ohjeet julkaistu 4. helmikuuta 2020)¹³ vuoden 2017 vertaisarvion (peer review) seurauksena
- ESMA:n julkinen kannanotto laskennallisten verosaamisten kirjaamisesta¹⁴ ja
- ESEF XBRL -taksonomiatiedostot 2019¹⁵.

Lisätietoja antaa

Nina Lindeman, IFRS-tilinpäätösasiantuntija, nina.lindeman(at)finanssivalvonta.fi

ESMA julkaissut ensimmäiset valvontapäätökset myyntituottoja käsittelevän IFRS-standardin soveltamisesta

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen ESMA julkaisi 2. huhtikuuta koosteen eurooppalaisten tilinpäätösvalvojien tekemistä valvontapäätöksistä. Julkaistavat valvontapäätökset koskevat IFRS-standardien soveltamistapauksia, joissa on havaittu soveltamisen epäyhtenäisyyttä tai jotka ovat tilinpäätöksen laatimisen kannalta olennaisia ja kiinnostavia. Kooste sisältää kahdeksan valvontapäätöstä, joista neljä käsittelee standardiin IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista* liittyviä kysymyksiä. Nämä ovat ensimmäisiä IFRS 15:n valvonnasta julkaistuja päätöksiä.

Koosteen ensimmäisessä päätöksessä yhtiö myy geofyysisiä palveluita lisenssien muodossa asiakkaille, jotka saavat näin käyttöönsä tutkimustuloksia eräiden alueiden öljyvarannoista. Keskeinen ratkaistava kysymys on se, onko kyse lisenssistä, jonka perusteella asiakkaalla on oikeus käyttää lisenssin kattamia tietoja sellaisena, kuin ne ovat lisenssin myöntämisaikana vai onko asiakkaalla oikeus päästä tietoihin lisenssin kattamana ajanjaksona. Tuloutustapa riippuu lisenssin tyypistä.

Koosteen viidennessä päätöksessä yhtiö esittää tilinpäätöksen liitetiedossa liikevaihdon jaoteltuna kolmeen eri tuotelinjaan. Yhtiö esittää kuitenkin tulosjulkistamisen yhteydessä esitetyissä dokumenteissa liikevaihdon jakauman tarkemmalla tasolla kuin tilinpäätöksessä. Päätöksessä pohditaan, olisiko tarkempi liikevaihdon jaottelu tarpeellista esittää myös tilinpäätöksessä.

Seitsemännessä päätöksessä yhtiö toimii autoteollisuuden alihankkijana. Sen ja autovalmistajan välinen sopimus on raamisopimus, joka sisältää arvioidut määrät tulevaisuudessa toimitettavista muoteista ja osista. Päätös käsittelee sitä, onko raamisopimus erältä osin sitova sopimus ja miltä osin tulee olla erilliset ostotilaukset, jotta asiakassopimuksen kriteerit täyttyisivät. Analyysin pohjalta määritetään suoritevoitteen ja tuloutustapa.

¹² <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-eu-issuers-need-improve-their-disclosure-alternative-performance-measures>.

¹³ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma32-50-218_guidelines_on_enforcement_of_financial_information.pdf.

¹⁴ https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/esma32-63-743_public_statement_on_ias_12.pdf.

¹⁵ <https://www.esma.europa.eu/press-news/esma-news/esma-updates-esef-xbrl-taxonomy-files-facilitate-implementation-esef-regulation>.

Viimeisessä IFRS 15:n soveltamista koskevassa päätöksessä numero kahdeksan, yhtiö vuokraa omistamiaan sijoituskiinteistöjä ulkopuolisille sekä välittää vuokralaisille kiinteistöihin liittyviä palveluja. Tapauksessa arvioidaan sitä, mitkä operatiiviset palvelut ovat vuokratuottojen lisäksi IFRS 16:n *Vuokrasopimukset* alaisia vuokratuottoja ja mitkä ovat kiinteistöjen käyttöön liittyviä sellaisia palveluita, joiden ei voida katsoa olevan vuokrasopimuksen komponentteja, vaan ne on erotettava erikseen liikkeeseenlaskijan IFRS 15:n alaisiksi myyntituotoiksi.

Muut valvontapäätökset käsittelevät eri standardien soveltamista. IFRS 7:n *Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot* soveltamista koskeva päätös numero kaksi käsittelee sitä, miten rahoitusvelkojen maturiteettijakaumassa tulisi esittää rahoitusvelka, jonka sopimusehtojen mukainen erääntymispäivä on vuonna 2040, mutta joka sisältää option kummallekin osapuolelle eräännyttää sopimus ennenaikaisesti vähintään 12 kuukauden irtisanomisajalla. Päätöksen perusteella rahoitusvelan erääntyminen tulee esittää yli yhden vuoden aikaperiodissa, eikä yli viiden vuoden aikaperiodissa. Päätös numero kolme koskee laskennallisia verosaamisia, jotka aiheutuivat laatimisperiaatteen muutoksesta IFRS 9:ään *Rahoitusinstrumentit* siirtymisen yhteydessä. Päätös numero neljässä pohditaan IFRS 10 *Konsernitilinpäätös* mukaisen tosiasiallisen määräysvallan arviointia (de facto control). IAS 34:n *Osavuositarkastukset* soveltamista käsittelevä päätös numero kuusi koskee kysymystä miten tiivistetty osavuositarkastuksen lyhennetty tuloslaskelma voi olla.

Valvontapäätökset eivät ole yleisiä IFRS:n tulkintoja, vaan kunkin valvontapäätöksen taustalla on kyseiseen yksittäistapaukseen liittyviä erityispiirteitä.

Linkki julkaistuihin englanninkielisiin valvontapäätöksiin löytyy [ESMAN verkkosivustolta](#).

Lisätietoja antaa

Nina Lindeman, IFRS-tilinpäätösasiantuntija, nina.lindeman@finanssivalvonta.fi

Sisäpiiriluetellomallit päivitetty Finanssivalvonnan verkkopalveluun

Finanssivalvonnan verkkopalvelussa olevia sisäpiiriluetteloiden malleja on päivitetty järjestelmäteknisistä syistä. Uusissa malliluetelloissa kenttien järjestys on nyt MAR:n nojalla annetussa 2-tason sääntelyssä säädettyjen luetellomallien mukainen. Luetteloiden varsinaiseen sisältöön ei ole tehty muutoksia, joten luetteloissa ei ole uusia ylläpidettäviä tietoja. Tällä hetkellä vireillä olevien sisäpiirihankkeiden osalta uuden mallin käyttöönotto ei ole välttämätöntä, mutta tulevia sisäpiirihankkeita varten liikkeeseenlaskijoita pyydetään päivittämään mallipohjat uusiin versioihin. Sisäpiiriluettelot pyydetään aina toimittamaan Finanssivalvonnalle Excel-tiedostoina kuten aiemminkin.

Mahdollisia liikkeeseenlaskijan neuvonantajia ja muita liikkeeseenlaskijan puolesta tai lukuun toimivia tahoja tulee ohjeistaa toimittamaan sisäpiiriluettelot uusien mallien mukaisessa muodossa. Mikäli toimittettu luettelo ei muodoltaan vastaa uusia sisäpiiriluetellomalleja, Finanssivalvonta pyytää luetteloiden automaattisen sisäänlukutarpeen vuoksi lähtökohtaisesti korjaamaan luetteloja mallien mukaisiksi.

Uudet luettellomallit löytyvät [Finanssivalvonnan verkkopalvelusta](#).

Lisätietoja antaa

Matti Tulkki, markkinavalvoja, puhelin 09 183 5277 tai matti.tulkki@finanssivalvonta.fi

Ajankohtaista ESMasta

ESMAssa on käynnissä konsultaatio pk-yritysten kasvumarkkinoita koskevan sääntelyn kehittämiseksi. Vastausaikaa konsultaatiossa on 15.7.2020 saakka. Konsultaatioon voi tutustua ja vastata [ESMAN verkkopalvelussa](#).

ESMAssa on käynnissä konsultaatio kestävyteen liittyvien tietojen antamisesta rahoituspalvelusektorilla. Konsultaatio on yhteinen Euroopan pankki- ja vakuutusvalvontaviranomaisten (EBA ja EIOPA) kanssa. Konsultaatioon voi tutustua ja vastata [ESMAN verkkopalvelussa](#). Vastausaikaa on 1.9.2020 saakka.